

Dymek, Benon

Osiemdziesięciolecie Profesora Henryka Samsonowicza

Rocznik Mazowiecki 22, 7-8

2010

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

OD REDAKTORA

Osiemdziesięciolecie Profesora Henryka Samsonowicza

Wielce Szanowny i Drogi Panie Profesorze –
W związku z doniosłą rocznicą Pańskiego Osiemdziesięciolecia w imieniu Mazowieckiego Towarzystwa Naukowego i Redakcji „Rocznika Mazowieckiego” składam Panu Profesorowi jak najlepsze życzenia zdrowia, pomyślności i dalszych sukcesów na niwie naukowej.

Serdecznie dziękujemy za to, co zrobił Szanowny Pan Profesor dla Mazowsza, za tę Jego gorącą więź z regionem i wsparcie, którego wielokrotnie doświadczyliśmy.

* * *

Profesor Henryk Samsonowicz jest postacią szeroko znaną nie tylko w środowisku naukowym. Należy do grona autorytetów, gdyż zawsze brał czynny udział w życiu społecznym i politycznym. Wielokrotnie zabierał głos nie tylko w sprawach *stricte* historycznych, wykazując się dużą wiedzą i odwagą. W niełatwych latach 1980–1982 był rektorem Uniwersytetu Warszawskiego, a następnie w rządzie Tadeusza Mazowieckiego był ministrem edukacji narodowej.

Niech mi będzie wolno na początek skreślić tu kilka słów osobistych. Henryka Samsonowicza poznałem jesienią 1953 r. jako jeszcze adiunkta Instytutu Historycznego na Uniwersytecie Warszawskim. Pamiętam, że był bardzo życzliwy studentom, a zwłaszcza tym, którzy po wiedzę przybyli do stolicy z głębokiej prowincji i niekiedy musieli w swoim wykształceniu nadrobić braki, by sprostać wysokiemu poziomowi studiów – wszak dyrektorem Instytutu Historycznego był wówczas bardzo wymagający prof. Tadeusz Manteuffel.

Potem tak się złożyło, że z rąk Profesora Samsonowicza jako dziekana otrzymałem dyplom doktorski. Wiele lat później – podobnie jak Profesor – związałem się bliżej z mazowiecką Puszczą Białą, gdzie mamy swoje eremitoria letniskowe. Pewnego razu Profesor przyjechał na rowerze zobaczyć Bojany, ale wtedy akurat mnie nie było, więc powitała go stara barć stojąca przed domem.

Późniejszą współpracę można podzielić na dwa okresy – z Mazowieckim Ośrodkiem Badań Naukowych (1967–1994) oraz z Mazowieckim Towarzystwem Naukowym od 1995 r. do dzisiaj.

W MOBN Profesor od 1969 r. wchodził w skład Rad Naukowych wszystkich kolejnych kadencji. Pod kierownictwem profesorów Aleksandra Gieysztor i Henryka Samsonowicza przygotowano pierwszy tom *Historii Mazowsza do 1526 roku*, który drukiem ukazał się w 1994 r. za sprawą Państwowego Wydawnictwa Naukowego. Szczególnie bliska współpraca Profesora z MOBN przebiegała za czasów przewodniczenia tej instytucji przez profesorów Stanisława Herbsta i Aleksandra Gieysztor. Profesor Samsonowicz uczestniczył w różnych przedsięwzięciach MOBN, między innymi w naukowej konferencji w Broku, której pokłosiem jest książka *Brok i Puszcza Biała...*¹.

Szczególnie upodobał sobie Kurpie, o których pisał:

Kurp nie był chłopem, bo chłop był pańszczyźniany. Nie był szlachcicem, acz wielu przedstawicieli szlachty imać się zajęć typowo chłopskich. Nie był Żydem, nie był niemieckim kolonistą. Desygnat pierwotnie pogardliwy stał się wyróżnieniem grupy ludzkiej, ze względu na jej cechy społeczne nabierającym znaczenia pozytywnego [...]. Kurp w świadomości własnej i w opinii sąsiadów był wolny, uparty, zacięty. Był pracowity i pomysłowy. Niechętni mu twierdzili, że jego pomysłowość polegała na sprycie, ale pozytywne strony tej cechy wiązały się z umiejętnością dawania sobie rady w najróżniejszych okolicznościach życiowych.²

Profesor Samsonowicz należał do członków-założycieli Mazowieckiego Towarzystwa Naukowego, które powstało 27 września 1995 roku w Warszawie. Później został jego członkiem honorowym. Zawsze mogliśmy liczyć na pomoc Profesora i radę. Niejednokrotnie z prezesem MTN, dyrektorem Józefem Kazimierzakiem bywaliśmy u Niego. Na łamach „Rocznika Mazowieckiego” publikowaliśmy Jego cenne prace, na przykład ostatnio rzecz o Długosiodle³ czy *Refleksje wokół badań historycznych Mazowsza*⁴.

Jako wybitny znawca historii w skali kraju i Europy, Profesor Henryk Samsonowicz należy do tych uczonych, którzy badania regionalne mają za równie wartościowe i uważa, że należy wobec nich stosować te same kryteria naukowe. W tej sprawie od każdego wymagał dużo, ale przede wszystkim od siebie. Jest polihistorem i autorytetem nie tylko w środowisku historyków, i stale pracowitym, czynnym badaczem, na którego prace czeka niejedyn czytelnik, miłośnik historii. My również czekamy na obiecany do następnego numeru „Rocznika Mazowieckiego” artykuł, który – jak zawsze – pisany będzie piękną polszczyzną w przejrzystych, zwięzłych zdaniach.

Dzisiaj na średniowieczną historię Mazowsza patrzymy dumnie przez pryzmat naukowych prac Profesora Henryka Samsonowicza, w których udowodnił wszystkim, że to nasze Mazowsze wcale nie było takie zacofane.

Ad multos annos, Drogi Profesorze
Benon Dymek

¹ *Brok i Puszcza Biała. Przeszłość – środowisko geograficzne, kulturowe i przyrodnicze*, praca zbiorowa, red. J. Kazimierski, Ciechanów 1989.

² H. Samsonowicz, *Kurpie na mapie Polski*, „Zeszyty Naukowe Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego” 1991, t. 5, s. 10-11.

³ H. Samsonowicz, *Długosiodło – kariera wsi mazowieckiej w średniowieczu*, „Rocznik Mazowiecki” 2006 (t. XVIII), s. 32-36.

⁴ H. Samsonowicz, *Refleksje wokół badań historycznych Mazowsza*, „Rocznik Mazowiecki” 2008 (t. XX), s. 11-15.